

DOCENDO

Tom Kankkonen

SUUTTU- MUKSEN AIKA

**Populismien
vastustamaton kutsu**

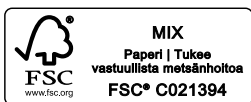
SUUTTUMUKSEN AIKA

Tom Kankkonen

SUUTTU- MUKSEN AIKA

**Populismin
vastustamaton kutsu**

DOCENDO

Ensimmäinen painos

© Tom Kankkonen ja Docendo 2025

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Kannen kuva: Carsten Koall/Getty Images

Kansi: Justine Florio/Taittopalvelu Yliveto Oy

Taitto: Justine Florio Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-850-325-5

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@docendo.fi

SISÄLLYS

Populismin jäljillä	9
----------------------------------	----------

SAKSA – POPULISTIEN MATKA VOITOSTA VOITTOON ...15

Kahtiajaon juurilla	15
DDR:n perintö vaikuttaa	23
Maahanmuutto seis, paluumuutto käyntiin	33
Turvallisuudentunne järkkyy	40
Ulkomaalaiset vievät rahat, isot autot ärsyttävät	44
AfD:n tähtäimessä vieraat, jotka jäivät	46
Maahanmuuttajat AfD:ssä	49
Tuulivoimat kumoon ja oma valuutta takaisin	51
Menestyksen taustalla tunnepolitiikka	52
Läpimurto jatkuu lännessä	59
Naamionuoret ja mummot AfD:tä vastaan	64
Tiedustelupalvelu tarkkailee	67
Yhden naisen puolue vasemmalla	70
Jatkuuko nousu, kestääkö palomuri?	74

BRITANNIA – NIGEL FARAGEN TAISTELU

Tervetuloa Mr. Brexitin kaupunkiin	81
Nigel Farage ja kansakunnan aamunkoitto	86
Kun mikään ei muuttunutkaan	93
Brexitistä Bregretiin	98

Äänivyöry toi viisi parlamenttipaikkaa.....	104
Yhden kenraalin armeija.....	108
Pienten veneiden armada uhkaa.....	115
Edessä kaoottinen hallitustaival?	125

RUOTSIDEMOKRAATIT JA HISTORIAN VARJO 133

Läpimurron kynnyksellä	133
Ruotsidemokraattien pitkä korpivaellus	140
Ongelma? Mikä ongelma?.....	145
Uhkakuvina islam ja väestönvaihto	148
Ongelmalähiöt eivät rauhoitu	159
Kun kukaan ei kuuntele.....	163
Katso kenen kanssa marssit.....	166
Kohti hallitusvaltaa	168

VENNAMON PERINNÖSTÄ PURRAN SAKSIIN 173

Juuret SMP:ssä	173
Maahanmuutosta tuli pääasia.....	177
Politiikkaa tasa-arvosta, seksistä ja sukupuolesta	185
Käännös oikeaan päin!.....	194
Kankaanpäässä ei huolta räjähtelevistä lepakoista.....	198
Luvassa kovaa puhetta maahanmuutosta	202

YHTEISELLÄ MARSSILLA 210

Miesten puolueita, jotka puhuvat maahanmuutosta ...	210
Wokesta ei sittenkään ykkösteemaa	217

TODELLISUUDEN HALLINTAA 222

Vihollinen Pasilassa.....	222
Saksassa AfD haluaa <i>Grundfunken</i> – perusradion	234
Reform UK:n voitto – BBC:n loppu?.....	239
”Ruotsissa kohtelu parantunut”.....	240

KAVERIMEDIA TUKEE, SOMESSA YHTEYS KANSAAN...	243
Ruotsidemokraattien tukena Riks.....	243
Perussuomalaiset Youtubessa – veteraanit Alfalla	246
Saksassa entisestä vastustajasta tuli tukija	248
Britanniassa oma Fox News	249
Populistien viesti kantaa sosiaalisessa mediassa.....	251
Disinformaatiota vai kovia totuuksia?	257
 ENNEN KAIKKI OLI PAREMMIN	263
Ruotsidemokraatit ja kansankodin muisto	263
Saksassa historia on tulenarka aihe	270
Britanniassa historiasta suunta eteenpäin	275
Suomi takaisin	279
 YSTÄVIÄ YHDYSVALLOISSA JA KREMLISSÄ	283
Elon Musk auttaa ja neuvoo	283
Farage ja ystävä Valkoisessa talossa.....	286
Trump-innostuksesta hämmennykseen.....	291
Rauhaa ja halpaa kaasua Putinilta	296
 VALTIOSSA RIITTÄÄ PERATTAVAA	302
Kohti uusia vihollisia	302
Virkamiesvastarintaa Ruotsissa?	306
”Uusi Stasi uhkaa”	308
Syvän valtion osoite on Whitehall.....	310
 LOPUKSI: JATKUUKO VOITTOKULKU?	314
 Lähteet	319
Henkilöhakemisto.....	330

Populismin jäljillä

Muutaman sadan ihmisen väkijoukko värjötteli tihkusateessa Lauchhammerin pikkukaupungin torilla itäisessä Saksassa. Kirkkaasti valaistulla lavalla vihaiselta kuulostava puhuja kertoi, miten Saksan kansa on petetty. Pimenevässä illassa erottuivat poliisiautojen siniset vilkkuvalot ja jostain kaikuivat vastamielenosoittajien huudot ”*Nazis raus, Nazis raus*” (natsit ulos, natsit ulos).

Syyskuussa 2024 Lauchhammerin pienellä torilla näkyi kertaheitolla Saksan syvenevä vastakkainasettelu.

Oikeistopopulistisen Vaihtoehto Saksalle -puolueen (AfD) torikokouksen osallistujat imivät itseensä viestiä Saksaa uhkaavasta tuhosta islamin ja väkivaltaisten maahanmuuttajien paineessa. Samalla he kuuntelivat toiveikkaina lupauksia pelastuksesta. Talous kohenisi ja kaikki muuttuisi paremmaksi, kunhan vanhojen puolueiden edustajat saataisiin syrjään ja Saksan kansa asetettaisiin jälleen etusijalle.

Saksassa populistit ovat vahvassa nousussa, mutta menestystarinoina löytyy myös muista maista. Britannian EU-eroa eli brexitiä on pidetty kouluesimerkkinä siitä, miten pitkälle populistien poliittinen viesti voi kantaa. Brexitin pääarkkitehteihin kuuluva populistipoliitikko Nigel Farage on voitokkaan brexit-äänestyksen jälkeen

vienyt reformipuolueensa parlamenttiin. Faragen kannattajat uskovat, että hän nousee vielä Britannian seuraavaksi pääministeriksi.

Saksan ja Britannian lisäksi tarkastelen tässä kirjassa kehitystä myös Ruotsissa ja Suomessa. Oikeistopopulisteilla on runsaasti yhteisiä tavoitteita, joista maahanmuuton voimakas rajoittaminen on ilmeisin. Yhdistäviä tekijöitä ovat myös ilmastotoimien arvostelu ja islamin mielletystä uhasta varoittaminen.

Populismista on monta määritelmää, mutta sen ytimessä on vastakkainasettelu kansan ja eliitin välillä. Populismitutkija Cas Mudden mukaan populismi on ohut ideologia, jonka mukaan yhteiskunta on jakautunut kahteen vastakkaiseen ryhmään, puhtaaseen kansaan ja korruptoituneeseen eliittiin.

Yhdysvalloissa vaikuttava saksalainen politiikan tutkija ja historioitsija Jan-Werner Müller käyttää samantapaisia termejä. Hänen mukaansa populistisessa ajattelussa kansa on moraalisesti puhdas ja yhtenäinen. Vastapuolella on korruptoitunut ja moraalisesti alempiarvoinen eliitti. Müllerin mukaan populistit väittävät, että vain he voivat edustaa koko kansaa.

Vaikka populismi yhdistetään Euroopassa usein oikeistolaisuuteen, edellä mainittujen määritelmien sisään mahtuu monenlaisia poliitikkoja ja puolueita. Esimerkiksi Saksassa on myös vasemmistopopulistinen vaihtoehto.

Suomessa ja Ruotsissa monet perussuomalaiset ja ruotsidemokraatit eivät pidä itseään populistina. Syynä on se, että populismista on heidän mielestään tullut haukkumana.

Hallitusvastuu voi olla populistille hankala paikka, kuten perussuomalaisten esimerkki osoittaa. Ensimmäisellä yrittämällä kannatus laski ja puolue hajosi vuonna 2017. Keväällä 2025 perussuomalaiset oli jälleen syvässä

kannatusalhossa. Puolueaktivistit esittivät arvostelua, jonka mukaan perussuomalaiset on eksynyt juuriltaan ja muuttunut kokoomuksen apupuolueeksi. Vaikutti ilmeiseltä, että puoluejohto yritti padota kannattajakatoa muun muassa palaamalla voimalla puolueen ydinteemaan eli maahanmuuttoon.

Muun muassa Britanniassa ja Saksassa tutkijat ovat huomanneet, että äänestäjät vaihtavat puoluetta aiempaa herkemmin. Tämä on ilmeisesti hyödyttänyt uusia nousevia populistisia liikkeitä, kun ne ovat napsineet kannattajia perinteisiltä puolueilta. Ilmiö voi toki toimia myös toisinpäin, kun äänestäjät hylkäävät uudet suosikkinsa yhtä nopeasti.

Keskityn tässä kirjassa neljään Länsi-Euroopan maahan. Myös Itä-Euroopassa on vahvoja populistisia puolueita, mutta historia ja olosuhteet ovat siellä varsin erilaiset kuin lännessä, joten olen rajannut nämä maat pois. Itäinen Eurooppa olisi sinänsä tarkastelun arvoinen. Unkarin Viktor Orbán on esimerkki populistijohtajasta, joka on takertunut valtaan myös epädemokraattisin keinoin. Turkin presidentti Recep Tayyip Erdoğan on vielä räikeämpi esimerkki samasta ilmiöstä.

Presidentti Erdoğan on myös esimerkki menestyskäästä populistista. Hän nousi valtaan uudistajana ja kansanmiehenä, joka taisteli maan ei-uskonnollista eliittiä vastaan. Erdoğan on poikkeuksellinen populisti, sillä hän on myös vallassa ollessaan onnistunut ylläpitämään mielikuvaa itsestään eliitinvastaisena todellisen kansan puolustajana. Sen jälkeen, kun ei-uskonnollinen eliitti oli murskattu, Erdoğan nosti tilalle uusia vihollisia, kuten kotimaisen talouseliitin ja sen kanssa liittoutuneet ulkomaiset rahapiirit. Islamistipopulistinen Erdoğan on muistutus siitä, että populistieja on monenlaisia. (Mikäli Erdoğan kiinnostaa, kerron hänestä enemmän kirjassani *Erdoğan – Turkki suuren johtajan varjossa*. Docendo 2019.)

Muutama sana tämän kirjan rakenteesta on paikallaan. Käsittelen aluksi populistisia puolueita maittain ja tapaan tutkijoita, puolueiden aktivisteja ja niin sanottua tavallista kansaa. Kirjan loppupuolella kuvailen populististen puolueiden yhteisiä piirteitä muun muassa kannattajakunnan osalta. Lisäksi tarkastelen puolueiden sosiaalisen median käyttöä ja usein hankalaa suhdetta perinteiseen mediaan. Pohdin myös puolueiden yhteyksiä Yhdysvaltoihin ja Venäjään. Donald Trumpin valinta Yhdysvaltain presidentiksi syksyllä 2024 oli ainakin aluksi piristysruiske eurooppalaisille oikeistopopulisteille. Venäjä-suhteissa puolueiden väliltä löytyy selviä eroja, aina avoimesta Venäjä-mielisyydestä hyvin kriittiseen suhtautumiseen Venäjää kohtaan.

Saksan AfD on tällä hetkellä ainoa tässä kirjassa tarkastelluista puolueista, joka sanoo ajavansa eroa nykymuotoisesta Euroopan unionista. Britanniassa asia on jo hoidettu, ja Suomessa sekä Ruotsissa kysymys on painunut takalalle Euroopan kiristyneen turvallisuustilanteen myötä.

Toivottavasti tämä kirja osaltaan auttaa ymmärtämään, mikä ruokkii populismin nousua ja miksi ihmiset Lauchhammerissa ja monissa muissa paikoissa ovat menettäneet uskonsa vanhoihin puolueisiin. Äänestäjien tyytymättömyys on aitoa. Tapaamani ihmiset vaikuttivat aika ajoin hyvinkin pettyneiltä nykyjärjestelmän kykyyn vastata heidän huoliinsa. Monet sanoivat haluavansa kokeilla politiikassa jotain uutta, vaikka eivät edes olleet varmoja siitä, onko ”uusi” loppujen lopuksi parempi kuin vanha.

Haluan kiittää kaikkia, jotka ovat auttaneet minua tämän kirjan kirjoittamisessa. Kiitos avusta ja kannustuksesta kuuluu erityisesti perheelleni. Tuula Kojo on auttanut minua erityisesti kieliasioissa. Myös kollegani Leena Reikko on antanut arvokkaita parannusehdotuksia. Kiitokset menevät myös Docendo-kustantamolle miellyttävästä yhteistyöstä.

Vastuu virheistä ja tulkinnoista on luonnollisesti minun. Tämän kirjan kirjoittamista ovat ystävällisesti tukeneet Suomen tietokirjailijat ry ja Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö Jokes.

Kirkkonummella 20.8.2025

Tom Kankkonen

AfD kokoontui puoluekokoukseen Riesassa tammikuussa 2025. Paikalle saapui myös noin 10 000 puoluetta vastustavaa mielenosoittajaa. (Kuva Tom Kankkonen)

SAKSA – POPULISTIEN MATKA VOITOSTA VOITTOON

Kahtiajaon juurilla

Saksassa oikeistopopulistinen Vaihtoehto Saksalle -puolue (AfD) on runsaassa kymmenessä vuodessa noussut pienestä marginaaliryhmästä maan toiseksi suurimmaksi puolueeksi. Vaikka puolueen perustajat olivat läntisestä Saksasta, puolueen menestyksen juuret löytyvät maan itäosista. Sieltä tulee myös poliitikko, jonka perintö on osaltaan kasvattanut AfD:n kannatusta.

Berliinin pohjoispuolella sijaitsevasta noin 16 000 asukkaan Templinistä löytyy jyrkän näköinen kivitalo. Kaupungin länsilaidalla sijaitsevassa vaaleansinisessä talossa kasvoi yksi Saksan vaikutusvaltaisimmista poliitikoista, Angela Merkel.

Merkelin isä Horst Kasner, joka toimi pappina, oli tuonut perheensä Hampurista Itä-Saksaan jo vuonna 1954. Hän tuli ensin yksin, ja joitakin viikkoja myöhemmin rajan ylittivät hänen puolisonsa ja pariskunnan vastasyntynyt Angela-vauva.

Vaikka moni pyrki tässä vaiheessa pois Itä-Saksasta, Kasnerien muuttokuorma kulki toiseen suuntaan. Horst Kasneria tarvittiin Itä-Saksassa, ja kirkko pelkäsi, että siellä olisi pian pulaa papeista, joten oli kiire päästä rajan yli. Muutama vuosi myöhemmin perhe muutti Waldhofiin, Templinin länsilaidalle. Templin sijaitsee keskellä kaunista Uckermarkin järvisuuta, ja kaupungin ympärillä on laajoja lehtipuumetsiä. Vanha kotitalo on nyt osa kirkon ylläpitämää koulutuskeskusta, jossa on työpajoja vammaisille ja kirkon ylläpitämä peruskoulu.

Kun palasin Waldhofista kohti Templinin keskustaa, kävelin yhtä matkaa iäkkään naisen kanssa. Kerroin hänelle, että olen menossa Templinin torille AfD:n yleisötilaisuuteen. Nainen paljasti, että tuntee Merkelin kouluajoilta. ”Olemme samanikäisiä. Ei hän ole paha ihminen, mutta poliitikkona hän teki ison virheen, kun päästi kaikki nämä ulkomaalaiset tänne. Nyt joutuu miettimään, uskaltaako enää mennä mihinkään isompiin tilaisuuksiin, kun on ollut näitä ulkomaalaisten tekemiä iskuja”, eläkeläinen Ursula Rieck kertoi, kun kävelimme rauhallisella metsätiellä.

Hän lievensi sanomaansa toteamalla, ettei yksi ihminen tietenkään voi olla kaikesta vastuussa. ”Kyllä tänne saa tulla ulkomailtakin, jos tulee töihin. Mutta nyt tänne on tullut ihmisiä, jotka hyökkäävät meidän saksalaisten kimppuun.” Rieckin mukaan Templinissä on sinänsä rauhallista – ongelmat ovat muualla. Hän uskoi, että AfD ratkaisee maahanmuuton aiheuttamat ongelmat, ja hän myös toivoi, että puolue panee eläkeläisten asiat kuntoon.

Monille AfD:n kannattajille Angela Merkel ja hänen maahanmuuttopolitiikkansa on kaiken pahan alku. Merkel nousi liittokansleriksi vuonna 2005. Angela Merkelin kristillisdemokraatit (CDU) ja sisarpuolue kristillissosiaalinen unioni (CSU) menestyivät, ja Merkel ehti hallita Saksaa 16 vuotta. Puhun jatkossa pääosin pelkästään kristillisdemo-

kraateista, kun tarkoitan molempia ryhmiä, koska puolueet toimivat valtakunnan politiikassa yhdessä.

Kun Saksa valmistautui liittopäivävaaleihin syksyllä 2013, Merkel oli suosionsa huipulla ja Saksassa puhuttiin *Mutti Merkelistä*, koko Saksan äidistä, joka ratkaisee kansakunnan ongelmat viisasti ja maltillisesti. Kristillisdemokraattien vaalikampanjakin rakennettiin pitkälti Merkelin ympärille. Berliinin päärautatieaseman viereen oli ripustettu valtava vaalijuliste, josta Merkelin kädet peitivät 1 400 neliometriä. Viesti oli, että Saksa on turvallisissa käsissä.

Kävin Templinissä vuonna 2013 juuri vaalien alla, ja oman kaupungin tyttären menestys oli silloin ylpeyden aihe. Merkeliä keuhuttiin ahkeraksi naiseksi, ja Saksan talouden menestystä kiiteltiin kaupungin kaduilla. Merkelin CDU nousi suurimmaksi puolueeksi myös Templinissä, joka oli aiemmin ollut vasemmiston vahvaa kannatusaluetta.

AfD oli jo ilmestynyt näyttämölle lähinnä Europan yhteisvaluuttaa euroa vastustavana puolueena, mutta se ei ylittänyt viiden prosentin äänikynnystä. Vaalit pidettiin syyskuussa 2013, ja AfD:n syntysanat oli lausuttu Oberurselissa lähellä Frankfurtia saman vuoden helmikuussa. Toimittaja Eva Kienholz kuvaa puolueen historiaa kirjassaan *Eine Kurze Geschichte Der AfD*. Kirjan mukaan 18-miehinen perustajaryhmä oli nuukaa väkeä. Miehet eivät halunneet tuhlata rahaa kokoushuoneen vuokraan, joten he kokoontuivat seurakuntatalossa puisen Jeesuspatsaan alla.

Puolueen ensimmäiseksi näkyväksi hahmoksi nousi hampurilainen taloustieteen professori Bernd Lucke. Puolue vaati, että Saksa luopuu eurosta. Myös maahanmuutto oli näkyvästi esillä heti alkuvaiheessa. Puolue halusi vähemmän mutta parempaa maahanmuuttoa. Jatkossa tervetulleita olisivat nuoret asiantuntijat, eivät Saksan sosiaali-

järjestelmää kuormittavat tulijat. Tosin turvapaikanhakijat saisivat jatkossakin turvaa, jos he todella olisivat suojelun tarpeessa. Maahanmuutto nousi pian puolueen pääteemaksi.

Angela Merkel teki pitkällä valtakaudellaan ainakin kaksi päätöstä, jotka ovat suoraan vaikuttaneet oikeistopopulistien vahvistumiseen. Vuonna 2011 Fukushima ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen Merkelin hallitus päätti nopeuttaa ydinvoimasta luopumista. Myöhemmin kohtalokkaaksi osoittautunut riippuvuus Venäjän maakaasusta ja muusta energiasta kasvoi entisestään. AfD sai energiapolitiikasta tärkeän vaaliteeman, kun energian hinta lähti kovaan nousuun erityisesti Venäjän käynnistettyä täysimittaisen hyökkäyksensä Ukraina helmikuussa 2022.

AfD:n menestyksen kannalta vielä merkittävämpi ratkaisu on vuodelta 2015. Elokuussa 2015 Merkel päätti yhdessä hallituskumppaneidensa kanssa sallia Syyriasta ja muualta tulleiden turvapaikanhakijoiden pääsyn Saksaan muun muassa Unkarista, minne oli pakkautunut tuhansia ja taas tuhansia Turkin ja Balkanin kautta saapuneita ihmisiä. *Wir schaffen das*, ”me pystymme siihen”, oli Merkelin käyttämä kuvaus politiikalle, jota arvosteltiin myös hänen oman puolueensa riveissä. Vajaan puolentoista vuoden aikana maahan saapui noin miljoona turvapaikanhakijaa.

Vuonna 2017 AfD rynnisti liittopäiville ensimmäisen kerran. Neljä vuotta aiemmin äänikynnyksen alle jäänyt puolue sai yli 12 prosentin kannatuksen. Kristillisdemokraattien CDU ja sen baijerilainen sisarpuolue CSU olivat vaalien häviäjiä.

AfD:n ohjelmassa oli monta sille yhä tuttua teemaa, muun muassa maahanmuuton sääntöjen kiristäminen, saksalaisen identiteetin ja kulttuurin johtavan aseman varmistaminen ja ”islamin muodostaman uhan” torjuminen.

Helmikuussa 2025 ainoa kysymysmerkki Templinissä oli, kuinka suuri AfD:n vaalivoitto olisi pian koittavissa liittopäivävaaleissa. Juuri ennen vaaleja kaupungin torille oli kokoontunut joukko puolueen kannattajia. Sinne minäkin olin matkalla käytyäni Merkelin vanhalla kotitalolla.

Torilla tähtiesiintyjänä oli liittopäivien jäsen, 33-vuotias Hannes Gnauck. Hänelle ei ollut epäselvää, kuka on vastuussa maahanmuuton ongelmista Saksassa. ”Olemme Angela Merkelin kotikaupungissa. Minulle kuluneiden vuosikymmenten suurin murhenäytelmä on ollut se, että kristillisdemokraattien johtama hallitus avasi rajat laittomille maahanmuuttajille”, Gnauck sanoi, kun juttelimme AfD:n vaaliteltalla. Hänen mukaansa Merkel on syypää siihen, että rajojen yli pääsi miljoonia laittomia maahan-tulijoita, kuten hän kuvailee pakolaisvirtaa. ”Merkel kantaa raskaan vastuun veitsi-iskuista ja siitä, että nuoriamme hakataan kaduilla ja naisiamme raiskataan.”

Gnauck sanoi, että ei luota kristillisdemokraatteihin jatkossakaan, vaikka puolueen edustajat nyt puhuvat ulkomaa-laispolitiikan merkittävistä tiukennuksista. Saksassa muut puolueet ovat torjuneet yhteistyön AfD:n kanssa. Gnauck käänsi asian toisinpäin. ”En halua liittoutua kristillisdemo-kraattien kanssa. Ensin puolueen pitää puhdistautua Mer-kelein ja nykyisen johtajan Friedrich Merzin perinnöstä. Sitten katsotaan.” Gnauck käytti ilmaisuja *entmerkeln und entmerzen*, jotka tuovat mieleen natsimenneisyydestä puh-distautumista tarkoittavan sanan *Entnazifizierung*.

Gnauck johti nyt jo lakkautettua AfD:n Nuori vaihto-ehto (JA eli Junge Alternative) -nuorisoliittoa. Nuorisoi-järjestö oli AfD:n ainoa osa, joka oli Saksan kotimaantie-dustelun *Verfassungsschutzin* arvioissa kokonaisuudessaan luokiteltu äärioikeistolaiseksi. Tiedustelupalvelun havain-not vahvistettiin vielä tuomioistuimessa AfD:n valitettua arviosta. Keväällä 2025 koko puolue luokiteltiin ääri-

oikeistolaiseksi, mutta AfD valitti tästäkin päätöksestä. Tiedustelupalvelun tehtävänä on muun muassa seurata Saksan demokratiaa uhkaavia ääriliikkeitä. Sillä ei ole poliisivaltuuksia epäiltyjen kiinniottamiseksi. Viranomaiset ovat olleet kiinnostuneita myös Gnauckista hänen äärioikeistolaisten mielipiteidensä takia.

Templinissä huomasi nopeasti, että Gnauck on suosittu AfD:n nuorten kannattajien parissa. Kun Gnauck saapui torille, ryhmä mustiin pukeutuneita nuoria ryhmittyi hänen ympärilleen. Gnauckin eteen asettui rivi nuoria, jotka halusivat yhteiskuvaan sankarinsa kanssa. Jostain kuului huuto *White Power*, valkoinen valta, mutta Gnauck vaiensi huutajan nopeasti. Nuoret tekivät torilla myös käsimerkkejä, jotka tavallisesti yhdistetään oikeistolaisiin ja rasistisiin ääriliikkeisiin, kuten niin sanotun arjalainen nyrkki -eleen. Käsimerkeillä voi olla monia merkityksiä, mutta tässä kohtaa asiayhteys auttoi ymmärtämään, mitä niillä tarkoitettiin.

Gnauck selitti, että nuoret ovat innoissaan AfD:stä, koska puolue puuttuu ongelmiin, joita nuoret kohtaavat koko ajan. ”Nuoret näkevät maahanmuuttokriisin kouluissa. Koulu- luokat ovat täynnä laittomia maahanmuuttajia. Läntisessä Saksassa on koululuokkia, joissa kaikki oppilaat ovat ulkomaalaisia”, Gnauck selitti, ja hänen ihailijansa kuuntelivat tarkkaavaisina. ”Miten nuoret saksalaiset pojat ja tytöt voivat viihtyä kouluissa, kun siellä ei puhuta enää saksaa ja siellä hallitsee kulttuuri, joka on meille vieras?” Gnauck kysyi.

AFD:n vaaliteltalta sai sekä olutta että makkaraa. Osa nuorista vaikuttikin kokouksen edetessä olevan pienessä hiprakassa. Kukaan heistä ei aluksi halunnut jutella kanssani. Kun olin jututtanut Gnauckia ja avustanut yhteiskuvien ottamisessa, tunnelma hiukan parani.

Yksi nuorista suostui haastatteluun, mutta halusi esiintyä nimettömänä, koska suunnittelee poliisin uraa. Hän oli huolissaan Saksan kulttuurin ja elämäntavan puolesta.

”Yhdistyneen kuningaskunnan itsenäisyyspäivä valkenee. Tämä on tavallisten kunnollisten ihmisten voitto”, Nigel Farage julisti, kun Britannian EU-ero, brexit alkoi näyttää varmalta aikaisin aamulla 24. kesäkuuta 2016. Edellispäivän kansanäänestyksen tulos oli kääntymässä brexitiä kannattavien voitoksi.

Britannian EU-eroa on pidetty kouluesimerkkinä siitä, miten pitkälle populistinen poliittinen viesti voi kantaa. Oikeistopopulistit ovat voimissaan myös Saksassa ja Ruotsissa. Suomessa perussuomalaiset yrittää nostaa kannatustaan uudelleen virittämällä kulttuuri-sotaa ja varoittamalla maahanmuutosta sekä islamista.

Suuttumuksen aika – populistimin vastustamaton kutsu kertoo perinteisiin puolueisiin pettyneiden kapinasta. Populistien viesteissä on paljon yhteistä: maahanmuutto uhkaa, perinteisiä arvoja tallotaan eikä eliitti välitä ”tavallisesta” kansasta.

Kirjassa matkataan itäisestä Saksasta Britannian taantuviin pikkukaupunkeihin ja kysytään, miksi populistien viesti on niin houkutteleva. Matkalla käydään myös Ruotsissa ja selvitetään lisäksi, miten suomalainen populismi voi. Vastauksia haetaan niin tutkijoilta, poliitikoilta kuin kansalta.

Tom Kankkonen on Yleltä eläköitynyt ulkomaantoimittaja, joka on asunut Britanniassa, Turkissa ja Ruotsissa. Hän on raportoinut islam- ja maahanmuuttokeskustelusta myös Ranskasta ja Saksasta.

32

DOCENDO
www.docendo.fi

ISBN 978-952-850-325-5

